

Wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 31 stycznia 2018 r.

IV Ka 8/18

Przewodniczący: Sędzia SO Mariusz Górski.

Przy udziale Elżbiety Reczuch Prokuratora Prokuratury Okręgowej.

Sąd Okręgowy w Świdnicy w IV Wydziale Karnym Odwoławczym po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2018 r. sprawy J. L. syna S. i M. z domu K. urodzonego (...) w K. oskarżonego z art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. w związku z art. 31 § 2 k.k., art. 216 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. w związku z art. 31 § 2 k.k., art. 278 § 1 k.k. w związku z art. 31 § 2 k.k., art. 164 § 2 k.k. w związku z art. 31 § 2 k.k. na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego od wyroku Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich z dnia 23 października 2017 r. sygnatura akt II K 581/16

I. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. Ł. z Kancelarii Adwokackiej w D. 516,60 zł tytułem kosztów udziału obrońcy z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

J. L. oskarżony został o to, że:

I. w okresie od lutego 2016 r. do 19 maja 2016 r. w miejscowości B. woj. (...) uporczywie nękał S. L. poprzez wypowiedanie pod jej adresem słów wulgarnych powszechnie uznanych za obelżywe oraz słów gróźb karalnych, które wzbudziły w pokrzywdzonej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia przy czym czynu tego dopuścił się w czasie kiedy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, tj. o czyn z art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. art. 31 § 2 k.k.,

II. w okresie od lutego 2016 r. do 13 kwietnia 2016 r. w miejscowości B. woj. (...), działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem, używając słów wulgarnych powszechnie uznanych za obelżywe znieważył F. K. przy czym czynu tego dopuścił się w czasie kiedy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, tj. o czyn z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.,

III. w dniu 14 kwietnia 2016 r. w miejscowości B. woj. (...), zabrał w celu przywłaszczenia przyczepkę dwukołową do przewozu konia o wartości 800 złotych, drzewa opałowego twardego, mieszanego o wartości 480 złotych powodując straty o łącznej wartości 1280 złotych na szkodę S. L. przy czym czynu tego dopuścił się w czasie kiedy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.,

IV. w dniu 14 kwietnia 2016 r. w miejscowości B. woj. (...) nieumyślnie spowodował bezpośrednie niebezpieczeństwo pożaru poprzez rozpalenie ogniska w budynku stodoły w bliskim sąsiedztwie znajdujących się tam pojemników z cieczą łatwopalną (olejem i

benzyną) przy czym czynu tego dopuścił się w czasie kiedy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, tj. o czyn z art. 164 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

Zaskarżonym wyrokiem w ramach zarzuconego oskarżonemu w pkt I czynu uznano go za winnego, że w okresie od lutego 2016 r. do 19 maja 2016 r. w miejscowości B. woj. (...) uporczywie nękał S. L. poprzez niejednokrotne wypowiedanie pod jej adresem słów gróźb karalnych w postaci pozbawienia życia, które wzbudziły u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę ich spełnienia oraz poprzez wielokrotne wypowiedanie pod jej adresem słów wulgarnych powszechnie uznanych za obelżywe czym wywołał u pokrzywdzonej S. L. uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, przy czym czynu tego dopuścił się w czasie kiedy jego zdolność do pokierowania własnym postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona w rozumieniu art. 31 § 2 k.k. oraz będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śl. o sygn. akt VI K 290/08 z dnia 28 lipca 2008 r. za czyn z art. 207 § 1 k.k. i in. na karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności, którą odbył w okresach od 26 czerwca 2013 r. do 24 stycznia 2014 r. tj. uznano oskarżonego za winnego popełnienia czynu stanowiącego występki z art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzono oskarżonemu karę 4/ czterech/miesięcy pozbawienia wolności.

Tymże wyrokiem J. L. w ramach czynu opisanego w pkt II uznano za winnego, że w okresie od lutego 2016 r. do 13 kwietnia 2016 r. w miejscowości B. woj. (...), działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem, używając wielokrotnie słów wulgarnych powszechnie uznanych za obelżywe znieważył F. K. przy czym czynu tego dopuścił się w czasie kiedy jego zdolność do pokierowania własnym postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona w rozumieniu art. 31 § 2 k.k. tj. uznano oskarżonego za winnego popełnienia występkę z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. zw. z art. 31 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 216 § 1 k.k. wymierzono oskarżonemu karę 30 stawek dziennych ustalając grzywny po ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 zł.

J. L. uznano nadto w ramach zarzucanego mu w pkt III czynu za winnego, że w dniu 14 kwietnia 2016 r. w miejscowości B. woj. (...), samowolnie używał przyczepy dwukołowej do przewozu konia należącej do S. L., przy czym czynu tego dopuścił się w czasie kiedy jego zdolność do pokierowania własnym postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona w rozumieniu art. 17 § 2 kw tj. uznano oskarżonego za winnego popełnienia wykroczenia z art. 127 kw w zw. z art. 17 § 2 kw i za to, na podstawie art. 127 kw wymierzono karę 100 zł grzywny.

Poza tym J. L. uznany został za winnego w ramach czynu zarzuconego w pkt IV, że w dniu 15 kwietnia 2016 r. w miejscowości B. woj. (...) rozpałił ognisko wewnątrz drewnianego budynku garażowego w bliskim sąsiedztwie znajdujących się tam pojemników z cieczą łatwopalną (olejem i benzyną), czym nieumyślnie spowodował bezpośrednio niebezpieczeństwo pożaru, zagrażające mieniu w wielkich rozmiarach w rozumieniu art. 163 § 1 k.k., przy czym czynu tego dopuścił się w czasie kiedy jego zdolność do pokierowania własnym postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona w rozumieniu art. 31 § 2 k.k., tj. uznano oskarżonego za winnego dokonania przestępstwa z art. 164 § 2 k.k. zw. z art.

31 § 2 k.k. i za to, na podstawie art. 164 § 2 k.k. wymierzono oskarżonemu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Zgodnie z treścią art. 85 § 1 i § 2 k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. połączono orzeczone względem oskarżonego kary pozbawienia wolności orzekając karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok powyższy zaskarżył obrońca oskarżonego zarzucając:

- 1.** naruszenie przepisów postępowania tj. art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie do-wolnej oceny zeznań pokrzywdzonej S. L. bez należytego uwzględnienia zasad logiki i doświadczenia życiowego, polegającej na błędnym przyjęciu, że groźby oskarżonego J. L. wzbudziły u niej uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione podczas gdy prawidłowa analiza i ocena tego dowodu powinna prowadzić do wniosku, że pokrzywdzona nie obawiała się oskarżonego albowiem zawiadomienie o zgłoszeniu po-pełnienia przestępstwa zgłosiła dopiero po upływie 2 miesięcy a także wskazywała, że z litości pozwala oskarżonemu na dalsze zamieszkiwanie, co stanowi uczucie przeciwstawne do uczucia zagrożenia i strachu oraz to, że po jej stronie również występowały naganne zachowania w stosunku do oskarżonego, co spowodowało:
- 2.** błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wy-roku polegający na uznaniu, że oskarżony popełnił zarzucany mu czyn, w sytuacji gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy świadczy o braku wystąpienia u pokrzywdzonej uzasadnionej obawy, że groźby oskarżone-go zostaną spełnione
- 3.** naruszenie prawa materialnego, to jest przepisu art. 216 § 1 k.k poprzez jego błędną wykładnię polegającą na niezastosowaniu przy ocenie zachowania oskarżonego J. L., utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa o zastosowaniu kryterium subiektywno-objektywnego przy ocenie, czy wypowiedane przez oskarżonego do F. K. określenia, stanowiły zniewagi i czy jako takie były przez tego pokrzywdzonego przyjmowane.
- 4.** błąd w ustaleniach faktycznych polegający przyjęciu, że w dniu 14 kwietnia 2016 r., oskarżony J. L. bezprawnie używał przyczepki dwukołowej, podczas gdy prawidłowa ocena i analiza dowodów zebranych w sprawie winna prowadzić do ustalenia, że w tej dacie oskarżony nie miał świadomości tego, że rzeczy tej używa wbrew woli pokrzywdzonej albowiem wcześniej rzecz ta była mu przez nią użyczana
- 5.** obrazę przepisów prawa materialnego, a to jest przepisu art. 164 § 2 kodeksu karnego, poprzez niewłaściwą jego wykładnię i uznanie, że oskarżony swoim zachowaniem spowodował bezpośrednie niebezpieczeństwo wystąpienia pożaru w wielkich rozmiarach, podczas gdy jak wynika z ustalonego przez sąd stanu faktycznego, ognisko zostało rozpalone na betonowej podłodze a w momencie przybycia na miejsce Straży Pożarnej już dogasało a miejsce rozpalenia nie nosiło śladów rozprzestrzenienia się ognia wobec czego bez dalszych działań ze strony oskarżonego rozpalony ogień nie miał możliwości przerodzenia się w pożar zagrażający mieniu w wielkich rozmiarach
- 6.** naruszenie przepisu art. 2 § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 53 § 1 k.k. przez przyjęcie, że cele kary wobec oskarżonego mogą być osiągnięte jedynie w warunkach zakładu karnego, co spowodowało orzeczenie wobec niego kary rażąco niewspółmiernie wysokiej w wymiarze 8 miesięcy pozbawienia wolności, bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, podczas gdy należyte uwzględnienie występujących w sprawie okoliczności dotyczących właściwości osobistych oskarżonego, takich jak ograniczona poczytalność w zakresie zdolności pokierowania swoim działaniem w dacie każdego z czynów, silne skonfliktowanie z

pokrzywdzoną i kierowanie pod jego adresem zachowań nagannych, powinno skutkować ustaleniem, że cele kary zostaną osiągnięte poprzez orzeczenie jej z warunkowym zawieszeniem.

Tym samym apelujący wniósł o uniewinnienie oskarżonego w zakresie zarzutów określonych w punktach I, II, III oraz IV wyroku, ewentualnie o orzeczenie wobec oskarżonego kary łagodniejszego rodzaju, w tym skorzystania z dobrodziejstwa orzeczenia kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Nadto skarżący wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz ustanowionego z urzędu obrońcy oskarżonego opłaty z tytułu udzielonej oskarżonemu pomocy prawnej w postępowaniu odwoławczym, przy czym obrońca oskarżonego oświadcza, iż koszty te nie zostały pokryte ani w całości ani w części.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

I tak, wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd I instancji po prawidłowo przeprowadzonym postępowaniu dokonał trafnej oceny zgromadzonych dowodów, a stanowisko swe co do sprawstwa J. L. odnośnie wszystkich przypisanych mu czynów należycie uzasadnił.

W tej sytuacji, skoro Sąd Okręgowy zgadza się z tezami Sądu Rejonowego w części dotyczącej właśnie sprawstwa oskarżonego - zbędną jest ponowna analiza faktów, gdyż byłoby to jedynie powtarzaniem trafnych, podniesionych wcześniej argumentów.

Tym samym, odnosząc się wyłącznie do szczegółowych zarzutów apelacji należy stwierdzić, że odpowiedzialności J. L. w zakresie przypisanego mu występku z art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. nie może wykluczyć fakt, iż przestępcze zachowanie na szkodę S. L. rozpoczęło się w lutym 2016 r., zaś zawiadomienie o tym fakcie organów ścigania miało miejsce w kwietniu 2016 r.

Oczywistym bowiem jest, iż pokrzywdzona w początkowym okresie nie podejmowała zdecydowanych czynności przeciwko oskarżonemu licząc, że ten zmieni swoje postępowanie, zaś złożyła stosowne doniesienie dopiero wówczas, gdy okazało się, iż jej przypuszczenia były płonne.

Na korzyść oskarżonego nie może też działać okoliczność, że S. L. z litości pozwałała oskarżonemu na zamieszkiwanie w jej posesji. To w żadnej mierze nie może przemawiać za tym, iż pokrzywdzona nie obawiała się J. L. Tak przeciwstawne (jak to określa skarżący) uczucia jak litość i strach wobec jednej osoby mogą występować jednocześnie i nie wymaga to chyba szczegółowego uzasadnienia.

Z uwagi już tylko na powyższe nie można mieć wątpliwości, że J. L. dopuścił się omawianego wyżej występku, a także i to, że zawinił w tej części.

Nie można mieć także jakichkolwiek wątpliwości co do sprawstwa oskarżonego co do czynu z art. 164 § 2 k.k. i przyjęcia tego nie może zmienić to, że "było ono rozpalone na betonowej podłodze, a w momencie przybycia Straży Pożarnej już dogasało, a miejsce rozpalenia nie nosiło śladów rozprzestrzeniania się ognia".

Apelujący, podnoszący takie zarzuty jak przytoczone wyżej zapomina najwyraźniej, że J. L. przypisano przestępstwo nie sprowadzenia pożaru lecz nieumyślne sprowadzenie bezpośredniego niebezpieczeństwa takiego zdarzenia, a co w pełni uzasadnił Sąd I instancji, powołując się nie tylko na zeznania świadków i częściowo na wyjaśnienia oskarżonego lecz

w szczególności na ekspertyzę biegłego z zakresu badań ogólnopożarowych wydaną przez T. Ł., który jednoznacznie stwierdził, że rozpalenie ogniska w budynku garażowym stwarzało możliwość sprowadzenia pożaru, stwarzającego zagrożenie dla osób i mienia (por.k-202-209).

Nieco inaczej przedstawia się sytuacja jeśli idzie o występki z art. 216 § 1 k.k. którego popełnienie zarzucono J. L.

I tu nie można mieć wątpliwości co do sprawstwa oskarżonego lecz wydaje się, że ocena społecznej szkodliwości tego czynu winna być nieco inna niż to uczynił Sąd I instancji. W tym miejscu należy przede wszystkim wskazać na zeznania pokrzywdzonego F. K., który stwierdził, że faktycznie oskarżony mówił do niego " (...)" oraz czasami wyzywał od " (...)" lecz czynił to tylko wówczas gdy był nietrzeźwy zaś poza tym zachowywał się do pokrzywdzonego " w porządku".

Podkreślenia wymaga także i to, że środowisko w jakim " obracają się" zarówno F. K. jak i J. L. nie stroni od używania wulgaryzmów i można nawet pokusić się o stwierdzenie, że jest to normą.

W konsekwencji należy zastanowić się czy wskazane przez apelującego kryterium subiektywno-objektywne nie nakazuje przyjąć, iż stopień społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonemu czynu jest znikomy w rozumieniu art. 1 § 2 k.k., a winien to uczynić Sąd I instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy, pamiętając i o tym, że oskarżony odpowiada w warunkach art. 31 § 1 k.k.

O ile sprawstwo oskarżonego odnośnie przypisanego mu wykroczenia z art. 127 kw jest oczywiste i kwestii tej zdaje się nie negować sam apelujący, to należy mieć poważne wątpliwości, czy J. L. zawinił w tym zakresie.

W tym kontekście trzeba przede wszystkim wskazać na zeznania pokrzywdzonej, która stwierdziła, że 14 kwietnia 2016 r. nie mówiła oskarżonemu, iż nie użycza mu przyczepki, zaś jej zawiadomienie o zdarzeniu właśnie z 14 kwietnia 2016 r. związane było z kradzieżą przez J. L. drewna na szkodę S. L. nie zaś samowolnym użyciem przyczepki (por. k-160-odwrot-161).

Wiążąc powyższe z faktem, iż oskarżony wcześniej wielokrotnie używał właśnie owej dwukołówki - a czynił to za zgodą pokrzywdzonej - nie sposób wykluczyć, że i krytycznego dnia sądził, że jego była żona wyraża na to zgodę.

W konsekwencji wydaje się, że J. L. winien być uniewinniony od popełnienia omawianego wykroczenia.

Najistotniejszą kwestią, która wymaga ponownego zastanowienia ze strony Sądu I instancji są tak kary jednostkowe jakie należy wymierzyć J. L. za czyny opisane w punktach I i IV oraz jaka w efekcie winna być kara łączna.

Uwadze Sądu Rejonowego uszło w szczególności to, że oskarżony odpowiadał w warunkach art. 31 § 2 k.k., a powodem tego było stwierdzenie u niego zaburzeń osobowości i afektu oraz objawy zależności alkoholowej (por.k-88).

Nie bez znaczenia jest przy tym i to, że J. L. nie podejmuje praktycznie jakiegokolwiek leczenia związanego z jego dolegliwościami, a zwłaszcza alkoholizmem.

W tej sytuacji najprostszym rozwiązaniem jest oczywiście orzeczenie względem sprawcy bezwzględnej kary pozbawieni a wolności. Ta jednak " nie trwa wiecznie" lecz miało to być

8 miesięcy. Nie sposób zatem przyjąć by w tym czasie J. L. zerwał z alkoholem, zwłaszcza, że poprzedni pobyt w zakładzie karnym niczego nie zmienił w tym zakresie.

Tym samym, skoro nie istnieją bezwzględne przyczyny nakazujące izolację sprawcy, wydaje się, że zasadnym jest rozważenie wymierzenia oskarżonemu kar jednostkowych i kary łącznej - ograniczenia wolności oraz skorzystania w tej sytuacji z art. 34 § 1a pkt 3 k.k., a zatem orzeczenie choćby obowiązku właściwej terapii, ale to wymaga zgody oskarżonego.

Takiej zaś może udzielić J. L. przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Już tylko powyższe nakazało uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego jej rozpoznania.